

Ирса Сигурдгардотир

ВОДОВЪРТЕЖ

ИРСА СИГУРДАРДОТИР

ВОДОВЪРТЕЖ

Превод от немски: *Ваня Пенева*

ИК „ЕМАС“

Тази книга е фикция.
Лицата и действието са измислени от авторката.

Yrsa Sigurðardóttir

SOGIÐ

© 2015 Yrsa Sigurðardóttir
Published by Agreement with Salomonsson Agency
First published by Bjartur & Veröld, Reykjavik, 2015

Ирса Сигурдардотир

ВОДОВЪРТЕЖ

Превод от немски: *Ваня Пенева*,
с любезното съдействие на btb Verlag
Превод от исландски на немски: *Tina Flecken*
Дизайн на корицата: *Ragnar Helgi Olafsson*
Адаптация на корицата за българското издание:
Живко Петров

© ИК „ЕМАС“, 2020

Всички права запазени!

Посвещавам тази книга на Мяса и Пила.

Ирса

Сградата хвърляше леденостудена сянка върху пустия училищен двор. На метри оттам слънцето топлеше малцината минувачи, но веднага щом излезеха от неговия обсег, те се загръщаха в палтата и якетата си и ускоряваха крачка. Цареше тишина, само в училищния двор духаше студен бриз. Люлките в ъгъла се поклащаха леко напред-назад, сякаш върху тях седяха невидими скучаещи деца. Като Вака. Всъщност скуката не беше чак толкова лоша, колкото студът, който я бодеше по бузите. Пръстите на краката ѝ бяха вкочанени. Премръзнала, тя седеше върху едно стъпало на студеното стълбище и трепереше. Новият анорак не покриваше дупето ѝ и тя съжаляваше, че не бе послушала майка си и не беше взела по-дългия. Дългият бе тъмносин, само късият беше червен. Вака намести училищната раница на гърба си и се запита дали пък да не отиде на слънце. Там щеше да се постопли, докато продължаваше да чака. Ала сянката заемаше почти целия училищен двор и ако излезеше от нея, баща ѝ навярно нямаше да я види и щеше да си замине. Не, по-добре да мръзне.

Приближи се автомобил. На цвят беше като колата на баща ѝ, но много скоро тя установи, че е съвсем друг на вид, а вътре седи напълно непознат мъж. Отново я обзе тъга. Нима я бе забравил? Днес беше първият ѝ ден в новото училище, а той навярно си е помислил, че тя ще се прибере вкъщи пеша, както правеше преди. За стотен път усети болезнен копнеж по стария си дом. Единственото по-добро на новото място беше стаята ѝ – по-

голяма и по-красива, отколкото в предишното им жилище. Всичко друго се оказа по-лошо: и училището, и най-вече съучениците ѝ. Вака не познаваше никого, никой не я познаваше. В стария клас знаеше имената на всичките си съученици, знаеше дори как се казват домашните любимци на момичетата. А днес главата ѝ бучеше от десетките нови лица. Не бе в състояние да ги запомни. Все едно играеше мемори – печелеше играта само когато майка ѝ я оставяше да спечели.

Вака вирна носле. Кога ли баща ѝ ще се сети, че е обещал да я вземе от училище? Обърна се и погледна нагоре към училищната сграда с надеждата да види някого, но прозорците бяха тъмни като студената сянка; нищо не помръдваше. Порив на вятъра я блъсна в лицето и тя се разтрепери. Изправи се и изкачи стъпалата до входната врата. Би трябвало в училището да има поне един възрастен. Човек, който да ѝ позволи да влезе и да се обади по телефона у дома. Ала вратата се оказа заключена. Нямаше полза да чука по дебелия дърво. Вака отпусна ръка и погледна втренчено високата врата, сякаш погледът ѝ щеше да я отвори. Не се случи нищо подобно и тя реши отново да седне. Дано стълбата не е толкова студена, колкото преди.

Обърна се и мигом забрави студа. На най-долното стъпало стоеше момиче от новия ѝ клас. Вака изобщо не я бе чула да се приближава. Навярно се беше промъкнала безшумно, но защо да го прави? Няма да я ухапе, я. Двете изобщо не се познаваха, въпреки че Вака си я спомняше отлично. И нищо чудно, защото на едната ѝ ръка липсваха два пръста. Кутрето и безименният. Седеше самичка на първия ред и изглеждаше много плаха. Отначало Вака си помисли, че и тя е за първи ден в ново училище, но учителят не я представи, следователно предположението ѝ беше грешно. По време на урока работиха по групи – и

тогава момичето не отрони нито дума, изобщо не проговори на другите деца. През междучасието седеше настрана и гледаше право пред себе си – също както Вака преди малко на стълбището. Не промени изражението си дори когато две момчета започнаха да я дразнят с думички от детско стихче. Някога и бабата на Вака го бе декламира-ла: „Малко пръстче, малко пръстче, къде си ти? Безименно пръстче, безименно пръстче, къде си ти?“. Тя определи поведението им като ужасно подло, но другите не се развълнуваха. В крайна сметка обаче отмести поглед и не посмя да се намеси. Тя беше новата.

– Вече е заключено. – Момичето се усмихна предпазливо, ала веднага отново придоби сериозен вид. Може би Вака не видя правилно, но в главата ѝ остана спомен за хубавичко лице. – След училище винаги заключват.

– О... – Вака стоеше нерешително на най-горното стъпало и не знаеше какво да каже. Открай време ѝ беше трудно да се запознава с други деца или да говори с непознати хора. През целия ден никой не се бе опитал да я измъкне от черупката ѝ. – Искрах само да попитам може ли да се обадя по телефона.

– Сигурно ще ти позволят да телефонираш от павилиона. Той е точно отсреща. – Момичето посочи другия край на улицата. Носеше ръкавици с един пръст, за да скрие осакатената си ръка.

Вака преглътна и обясни смутено:

– Нямам пари.

Майка ѝ бе обещала да ѝ дава джобни всеки петък, но често забравяше. Обикновено не беше чак толкова лошо, но в дни като днешния... Днес беше ужасно. Също толкова ужасно, колкото фактът, че баща ѝ бе забравил да дойде да я прибере. На възрастните рядко може да се разчита.

– Ах... – Момичето я погледна съчувствено. – И аз нямам.

Отвори уста да добави нещо, ала се отказа. Само стисна устни. За разлика от Вака, която тепърва щеше да носи новия си анорак, докато ѝ стане точно по мярка, якето на момичето отдавна бе отесняло и окъсяло, ръкавите бяха твърде къси, а ципът не се затваряше добре. Не носеше шапка, вятърът развяваше несресаната ѝ коса. Независимо че беше сухо, тя носеше стари, захабени гумени ботуши. Само красивите пъстри ръкавици изглеждаха относително нови и чисти.

– Няма нищо. Ще почакам още малко.

Вака се постара да се усмихне, но не ѝ се удаде. Не ѝ се стоеше повече в такава неизвестност. Беше ѝ студено, прималяваше ѝ от глад. Ако баща ѝ бе дошъл навреме, сега щеше да седи в новата кухня и да яде печен сандвич. Усети в устата си вкус на разтопено масло и мармалад и гладът се засили.

Момичето си остана на най-долното стъпало, но попита предпазливо:

– Искаш ли да чакам с теб? – Докато говореше, не погледна Вака, а извърна глава към празния училищен двор. – Нищо не ми пречи да остана, стига да искаш.

Вака не намери веднага подходящ отговор. Какво би било по-добре? Да седи сама и да мръзне, или да продължи да чака в компанията на момиче, чието име не знае и няма представа за какво да си говорят. Макар едва осемгодишна, тя знаеше, че на някои въпроси се дава само един правилен отговор:

– Да, с удоволствие, стига да искаш. – Момичето бързо се обърна към нея и се усмихна широко. Тогава Вака добави: – Но щом татко дойде да ме вземе, ще си тръгна веднага.

Усмивката изчезна, лицето на момичето отново стана безизразно.

– Да, ясно.

Вака си спомни обидните думи на момчетата и колко

самотна изглеждаше съученичката ѝ. Опита се да спаси положението.

– Той ще те закара до вас.

Веднага съжали за казаното, защото често чуваше родителите си да говорят колко скъп е бензинът. Щеше да ѝ е трудно да помоли баща си да удължи пътя, защото след покупката на новата къща нямаха много пари. Затова ѝ купиха твърде голям анорак, а в новите ѝ обувки имаше предостатъчно място за пръстите.

– Далече ли живееш?

– Не. Точно отзад.

Момичето посочи училището. Вероятно имаше предвид редицата от къщи, които Вака бе видяла през между-часието, докато проучваше задния двор на училището. Между къщите и училищната сграда се издигаше висока ограда, а зад оградата се бяха натрупали купища боклуци: изпокъсани, избелели опаковки, хартия, пластмасови торбички, суха шума. От отпадъците ѝ се догади, но понеже само тук не чуваше подигравателните подпявания на момчетата, отиде до оградата, за да погледне отвъд боклука.

Чуваше приглушено виковете на играещите деца и оглеждаше къщите и градините, благодарна, че родителите ѝ не са купили къща в този квартал. Сградите изглеждаха мръсни и занемарени, лошо боядисани – също както оградата, а градините приличаха на джунгла. На едно място от буйно израстлите бурени стърчеше ръждясал грил, а ако не се лъжеше, покривалото му беше пробито и скоро в дупката също щяха да избуят треволяци. Зад мръсните стъкла на прозорците се виждаха грозни завеси, увиснали накриво, някои на петна. Немалко прозорци бяха заковани с дъски, други бяха облепени с вестници и картон. Къщите ѝ се сториха толкова зловещи, че тя обърна гръб на оградата и се върна при другите деца, които не ѝ обръщаха внимание, сякаш беше въздух.

Все пак кварталът имаше и едно предимство. Намираше се близо до училището. Дали да не помоли да се обади по телефона от дома на момичето. Ще са ѝ необходими само няколко минути, а ако баща ѝ се появи точно сега, ще успее да го настигне. Вака събра цялата си смелост и попита:

– Как мислиш, може ли да се обадя по телефона от вашата къща?

По лицето на момичето се изписа ужас и това я уплаши.

– От нас? – То преглътна и избегна погледа на Вака. Втренчи поглед в ръкавиците си, попипа осакатената ръка. – Не е ли по-добре да чакаме тук? Татко ти сигурно ще дойде скоро.

– Хм... – Вака намести раницата. С всяка минута чакането ѝ се струваше все по-тежко. – Ако ми позволиш да се обадя от вас, после ще дойдеш у дома да си поиграем.

Предположи, че момичето ще се зарадва на възможността да прекара известно време на друго място – след като живееше в една от онези ужасни къщи. Сигурно затова се стресна от въпроса ѝ. Едва ли искаше съученичката ѝ да види къде живее. Затова Вака побърза да прибави, че ѝ е абсолютно все едно как изглежда домът ѝ.

Момичето видимо се колебаеше какво да отговори.

– Е, добре, но трябва да стане много бързо. И ако после отидем у вас да поиграем. И пази тишина. Татко сигурно спи.

Вака кимна доволно. Зарадва я колкото отговорът, толкова и че се бе запознала с една от съученичките си. Надяваше се да се сприятели и с другите момичета, особено с красивите и популярните, макар те да я пренебрегваха – очевидно не се нуждаеха от нови приятелки. Може би това момиче беше най-доброто, до което да се добере; навярно беше мила и добра, нищо, че ѝ липсваха два пръста. Ала когато тръгнаха, започна да я обзема съмнение. Представи

си западналите къщи – не желаше да влезе в никоя от тях. По-добре да продължи да чака на студената стълба. Е, вече беше твърде късно. Бяха излезли от училищния двор и вървяха към малкия квартал. Поне бяха на слънце.

Въпреки това не ѝ стана топло. Продължи да мръзне.

Трескаво се питаше как да се откаже от телефона, без да обиди момичето. Новата ѝ приятелка мълча през целия път – сигурно и тя като Вака осъзнаваше, че всяка крачка ги приближава към целта. Не размениха нито дума. Най-накрая стигнаха до изпочупените плочи на пътеката пред една от къщите, които бе видяла сутринта. Вака скритом огледа фасадата. По нейна преценка се намираха пред най-зле изглеждащата сграда на цялата улица.

Двуетажната къща бе облепена с ръждиви ламаринени плоскости, небоядисвани от много години. Градинката отпред беше в същото състояние като околните задни градини. Сред глухарчета, виещи се растения и разкривени храсти лежеше ръждясала триколка. Стъклата на прозорците бяха напукани, никой не се бе постарал да ги закрие с красиви перденца. Дори входната врата беше крива. Ужасно място.

Вака отчаяно се опитваше да измисли нещо, за да не влезе в тази къща, но закъсня. Момичето я погледна мрачно и я подкани:

– Влез. Тук живея. Пази тишина и побързай. После ще отидем у вас да си поиграем, нали?

В безутешните очи блесна радостно очакване и Вака кимна механично.

Последва момичето в къщата. Имаше чувството, че училищната ѝ раница е пълна с камъни, нещо стягаше гърдите ѝ. Всяка крачка ѝ струваше огромно усилие. Сякаш правеше нещо, за което знае, че ще завърши зле. Спомни си как преди време родителите ѝ бяха поканили гости и тя предложи да нареди масата. Понесе твърде много чинии

наведнъж и ги изпусна. Още докато вдигаше планината от чинии, осъзна, че е твърде тежка за нея, но не спря. Всички чинии се счушиха. Сега се чувстваше по същия начин.

Момичето застана пред вратата с ръка върху бравата.
– Влез. Не забравяй, че трябва да бързаш.

Шепнеше, сякаш в къщата живее чудовище и не бива да го дразнят.

Вака кимна боязливо и направи последната крачка към вратата. В следващия миг се озова в къщата. Мина от слънцето в тъмнината. Удари я миризма на цигари и нещо кисело; сбърчи носле. Момичето затвори вратата и тъмнината стана още по-страшна. Е, това вероятно беше по-добре, защото така нямаше да види какво безредие цари вътре и съученичката ѝ няма да се обиди от ужасеното ѝ лице.

– Телефонът е горе. Да вървим! – пошепна едва чуто момичето с трескав поглед. Вака не реагира веднага и домакинята ѝ махна нетърпеливо. Бе свалила анорака, но едната ръкавица си остана на ръката.

Вака отмести поглед от ръкавицата, която скриваше липсващите пръсти, и предпазливо прекрачи прага. В същия момент на горния етаж изскърца дъска. Момичето рязко отметна глава назад и лицето ѝ се разкриви от страх.

Вака се скова. Ресниците ѝ запариха. Ей сега щеше да се разплаче. Какво правеше тук? От устата ѝ се изтръгна тих стон. Въпреки тишината в къщата прозвуча безсилно. Бе допуснала ужасна грешка. Много по-ужасна от онази с чиниите. Обзе я паника. Не беше в състояние да мисли ясно. Единствената ѝ мисъл в момента беше, че все още не знае името на момичето.

— — —

Изчезнала е Вака Орадотир. Вака е на осем години, с дълга до раменете тъмноруса коса, стройна, слабичка.

Облечена е в червен анорак, червена плетена шапка, джинси и розови маратонки. За последен път е видяна днес в петнайсет часа, когато е излязла от училището си в Хапнарфьордур. Полицията предполага, че моличето се намира в града. Който е виждал някъде Вака, моля да се обади на полицията в Хапнарфьордур, номер 5253300.

2016

2. Водовъртеж.

Хюлдар хвърли върху бюрото си купчината копия, получени от училището. С изключение на няколко недопити чаши кафе от последните дни то беше почти празно. Междувременно му възлагаха само задачи, с които колегите му не желяха да се заемат. Като тази история с училището. Служителите в Комисариата сигурно щяха да му се подиграват – за пореден път. Някогашният им началник бе изпаднал в немилост и беше отстранен от поста си. Сега седеше в най-далечния край на голямото помещение, откъдето предишното му работно място дори не се виждаше.

Хюлдар грижливо избягваше да поглежда в онази посока. Всъщност му беше безразлично дали е изгубил уважението на началниците си. Много по-лошо беше, че бившите му сътрудници се държаха така, сякаш понижението му бе заразно. Надяваше се отношенията му с колегите да си останат, каквито бяха, преди да стане началник, но се оказа, че се е излъгал. Мълчанието им, когато влизаше в помещението, шепотът им, когато си тръгваше, бяха непоносими. Понякога си пожелаваше все още да е шеф на отдела.

Слава богу, това не продължи дълго – често се сещаше колко зле се беше чувствал на този пост. Постоянно да попълва формуляри, да пише доклади, да ходи на срещи, цялата безсмислена бумащина – ако някой му беше казал предварително в какво ще се състои работата му, никога нямаше да приеме повишението. За съжаление нямаше много обяснения, само едно кратко изречение:

Искате ли да станете ръководител на отдела? Полицейската дирекция бързаше, защото поредица от скандали бе довела до принудителни оставки на завеждащите, и изборът съвсем случайно падна върху Хюлдар. Понеже полицейската работа не изисква непременно завършен университет или други познания, обичайно необходими за заемане на ръководна длъжност, шефовете се позоваваха на най-близкото до ума: възраст или професионална принадлежност. Всичко се свеждаше само до сравняването на няколко цифри. Хюлдар обаче предполагаше, че след хаоса около скандалите началниците му са добавили още един критерий: ръста на избраните. Той беше абсолютно сигурен, че когато са търсили нов шеф на отдела, именно неговата глава е стърчала над масата. По-добре да беше седнал или да се бе навел. Така щеше да си остане на предишната позиция и да се намира в средата на йерархията. Не на най-долното стъпало.

Въпреки всичко Хюлдар не обвиняваше никого. Само от него зависеше да отхвърли предложеното повишение. Не се ядосваше и че после го понижиха. Ако бе останал в първата редица, това нямаше да свърши добре. Обърка драматично едно разследване на убийство – едва ли друг би се издънил така. Когато се опита да обясни случая на една от сестрите си, му хрумна единствено сравнението с хирург, влетял в операционната със скалпел в ръка, за да направи спешна операция, но вместо това се спънал и отрязал главата на пациента.

Най-лошото беше, че въввлече в провала си и Фрея, тогава директорка на Къщата на децата. Отговорните лица в Службата за младежта не ѝ простиха, че е застреляла човек на работното си място, и я понижиха до обикновена психоложка.

Всъщност и двамата трябваше да са благодарни, че не им се наложи да си търсят нова работа.